

2016. március

Államvizsga tételek

Jog

1. A jogi szabályozás, valamint a környezet, illetve természetvédelem kapcsolata (szabályozási filozófiák, a jogiszabályozás indoka, módszerei, kialakítása – nemzetközi példákkal), a környezet, illetve a természetvédelemnek kapcsolatai (rendszer)

2. A természet védelmére vonatkozó jogi szabályozás hazai fejlődésének történeti áttekintése (szabályozás kezdeteitől a hatályos jogi szabályozásig)

3. A természet védelmével kapcsolatos multilaterális nemzetközi szerződések, egyezmények (az egyezmények területi határainak és a hazai végrehajtás áttekintése)

4. Az Európai Unió szabályozása és a természetvédelem kapcsolata (a legfontosabb közösségi természetvédelmi tárgyú joganyag és a hazai végrehajtási feladatok áttekintése)

5. A természet védelmére vonatkozó hazai jogi szabályozás rendszerének az áttekintése (általános, illetve a kiemelt védelem különbsége), a természet védelmének célja, alapelvei és fogalom rendszere a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján.

A törvény célja

1. § E törvény célja:

a) a természeti értékek és területek, tájak, valamint azok természeti rendszerének, biológiai sokféleségének általános védelme, megismerésének és fennmaradása biztosításának elősegítése, továbbá a társadalmi egzséges, esztétikus természetirányítási igényeknek kielégítése; b) a természetvédelem hagyományainak megővése, eredményeinek továbbfejlesztése, a természeti értékek és területek kiemelt oltalma, megőrzése, fennmaradása és fejlesztése.

2. § (1) E törvény rendelkezéseit alkalmazni kell:
a) a természeti értékek és területek állapotának értékelése, megővése, fennmaradása, helyreállítása, fejlesztése,
b) a magyarországi ellogadott nemzetközi szövegekkel összhangban, az élővilág és élőhelyei, a biológiai sokféleség, a természeti rendszerek, természeti erőforrások védelmezése és működtetőségük fenntartása,

c) az állam, a természet és jogi személyek, valamint más szervezetek természet védelmével kapcsolatos jogainak és kötelezettségeinek meghatározása,
d) a természet védelméhez fűződő értékek érvényesítése, különösen a gazdasági, pénzügyi, oktatásügyi politika és szabályozási rendszer kialakítása,
e) a természet védelmével kapcsolatos nyelvtudományi, megelőzési, tevékeni, szabályozási, hatósági, valamint természetvédelmi kezelési tevékenységek,
f) a természet védelmével kapcsolatos kutatási, bemutatói, oktatási, nevelési, ismeretterjesztési és tudományos tevékenység szakmai irányítása és támogatása,
g) a természetvédelem feladatségi rendszerének meghatározása,
h) a természetvédelem intézményrendszerének kialakítása, fejlesztése során.

(2) A természetvédelem (1) bekezdésben foglaltakon túlmenő feladata, hogy
a) a kiemelt oltalmat igénylő, föld-, víz-, növény- és állati, tájépi, kulturális értékeket, illetve más közérdekeket kiemelt védelemmel védje, a természet értékek és területek körét megállapítsa;
b) a védett természeti értékeket és a védett természeti területeket veszélyeztető jelenségeket feltárja;
c) a védett természeti értékek és a védett természeti területek károsodását megelőzze, elhárítsa, a bekövetkezett károsodásait csökkentse vagy megszüntesse;

d) a védett természeti értékeket és a védett természeti területeket a jelen és a jövő nemzedék számára megőrizze, azokat szűkség szerint helyreállítsa, fennmaradásukat biztosítsa.

A törvény hatálya

3. § (1) A törvény hatálya kiterjed valamennyi természeti értékre és területre, tájra, továbbá a velük kapcsolatos minden tevékenységre, valamint a nemzetközi egyezményekből és egyútműködésből fakadó természetvédelmi feladatokra, kivéve, ha nemzetközi egyezmény másként rendelkezik.

(2) A természetvédelemmel összefüggő e törvényben nem szabályozott kérdésekre, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kt.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

Alapfogalmak

4. § E törvény alkalmazásában:

a) **természeti érték**: a természeti erőforrás [Kt. 4. § c) pont], az élővilág és a fennmaradásához szükséges életlen környezet, valamint más - e törvényben meghatározott -, természeti erőforrások nem minősülő környezeti elem [Kt. 4. § a) pont], beleértve a védett természeti értéket is;

b) **természet terület**: valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetközeli állapotok jellemznek;

c) **természetes állapot**: az az élőhely, táj, élektörtség, melynek keletkezésében az ember egyáltalán nem, vagy - helyreállításuk kivételével - alig meghatározó módon játszott szerepet, ezért a benne végbenülő folyamatok többségében az önszabályozás jellemző;

d) **természekörzati állapot**: az az élőhely, táj, élektörtség, amelynek kialakulására az ember csakély mértékben hatott (természeteshez hasonló körülményeket teremtve), de a benne lejátszódó folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, de közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak;

e) **védett természet érték** (természetvédelmi érték): a törvény vagy más jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított - kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő - élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakszáza, annak számmutatója, illetve az élő szervezetek élektörtségével, továbbá barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány;

f) **élő szervezet** (élőlény): mikroorganizmusok, gombák, növények és állatok fajai, alfajai, változatai (a továbbiakban együtt: fajok);
g) **védett természet terület**: e törvény vagy más jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület;

h) **előhely**: az a meghatározható térbeli egység, ahol adott élő szervezet és állomány (populáció), vagy élőlények élektörtsége, a természeti rendszerben élő földi és a kialakulásához, fennmaradásához, szaporodásához, tenyésztéséhez szükséges környezeti feltételek adódnak;

i) **biológiai sokféleség**: az élővilág változatossága, amely magában foglalja az élő szervezetek genetikai (fajon belüli), valamint a fajok és élektörtségeik közötti sokféleségét és maguknak a természetű rendszereknek a sokféleségét;

j) **természeti (biológiai) rendszer**: az élő szervezetek, élektörtségeik, valamint ezek életlen környezetének dinamikus és természetes egyége;

k) **élektörtség** (fásulás): az élővilág egy meghatározott élőhelyen található olyan szerveződése, amelyben a különböző élő szervezetek állományai meghatározott kapcsolatszerkezetben élnek együtt;

l) **fennmaradható használat** (használat): a természeti értékek olyan módon és időben történő használata, amely nem határozza meg a jövő generációinak, nem vezet a természeti értékek és a biológiai sokféleség csökkenéséhez, ezzel fenntartva a jelen és jövő generációk életképességét;

m) **természekörzati megőrzés** (természekörzati gazdálkodás): olyan, a fennmaradható használat részét képező eljárás, módszer, gazdálkodási mód, technológia vagy más, a természeti kapcsolatszerkezet megőrzését, amely csak olyan mértékben befolyásolja a természeti értékek, területek, a biológiai sokféleséget, hogy természetes vagy természetközeli állapotok fennmaradjanak;

n) *egyed (példány):* élő szervezet, annak valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota és származéka, valamint az elpusztult élőlény, illetve az a termék vagy készítmény, amelyről csomagolása vagy egyéb írat, adat, illetve közüzenet alapján megállapítható, hogy a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összevetőt tartalmaz;

p) *natúrpark:* az ország jellegzetes természetét, tájképi és kultúrörnémet értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fennmartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetek imelő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területe, amely a jogszabályban foglaltaknak megfelelően jön létre.

Alapelvek

5. § (1) Minden természet és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. Ennek érdekében a fölük elvátható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában.

(2) A természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természet rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fennmartható legyen.

(3) A természet védelméhez fűződő érdekeket a nemzetgazdasági tervezés, szabályozás, továbbá a gazdasági, terület- és településfejlesztési, illetőleg rendezési döntések, valamint a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.

(4) A Magyar Köztársaság a természet védelme érdekében együttműködik más államokkal és nemzetközi szervezetekkel, illetve nemzetközi természetvédelmi szerződések részesévé válik. A Magyar Köztársaság nemzetközi egyezmény hiányában is figyelembe veszi más államoknak a természet védelméhez fűződő érdekeit.

6. A természet általános védelméről a tájak általános védelmére, az egyedi tájértékek védelmére, valamint a földtani értékek védelmére vonatkozó előírások áttekintése a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.

Tv.: 6-7 §§, 19-20. §§, 166/1999. Korm. rendelet

Tájvédelem

6. § (1) A táj a földfelszín térszín lehatárolható, jellegzetes felépítésű és sajátosságú része, a rá jellemző természeti értékekkel és természeti rendszerekkel, valamint az emberi kultúra jellegzetességeivel együtt, ahol kölcsönhatásban található a természet erői és a mesterséges (ember által létrehozott) környezeti elemek.

(2) A tájhasznosítás és a természet értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természet és természetközeli állapotát; továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról.

(3) Egyedi tájértékek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az ember tevékenységével létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrörnémet, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

(4) Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a természetvédelem állami területi szervei (nemzeti park igazgatóság, illetve természetvédelmi igazgatóság; a továbbiakban együtt: igazgatóság) feladata.

(5) A területrendezési terv tartalmazza az egyedi tájértékek jegyzékét.

7. § (1) A történelmileg kialakult természetkimelő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a természeti terület használatát és fejlesztését a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megőrzését.

(2) A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megővése érdekében:

a) gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külső felületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő tájba illesztéséről;

b) gondoskodni kell a használaton kívül helyezett épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések új funkciójának megállapításáról, illetve ennek hiányában megszüntetéséről, elbontásáról, az érintett területek a táj jellegéhez igazodó rendezéséről;

c) a település-, a területrendezés és fejlesztés, különösen a területfelhasználás, a telekalakítás, az építés, a használat során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és az egyedi tájértékek megőzésére.

d) művelési ág váltás, más célú hasznosítás csak a táj jellegének, szerkezetének, a történelmileg kialakult természetkimelő használat által meghatározott adottságoknak és a természeti értékeknek a figyelembevételével lehetséges;

e) biztosítani kell, hogy a gazdálkodással összefüggő épületek, építmények, létesítmények és berendezések elhelyezése, mérete, formája, funkciója és száma alkalmazkodjon a táj jellegéhez;

f) a táj jellegének megfelelően rendezni kell a felszíni tájsebeket;

g) autópályát, valamint a vadon élő állatfajok ismert vonulatait keresztező vonalakat létesítményt úgy kell építeni, hogy a vadon élő állatfajok egyedeinek átvándorlása - megfélelő tájközönként - biztosítva legyen;

h) biztosítani kell a jellegzetes tájképi elemek fennmaradását.

(3) Kültürörnémet ingatlan, különösen természeti terület belterületé, illetve beépítésre szánt területé minősítésére akkor kerülhet sor, ha annak kövekezésében a táj jellege, esztétikai és természeti értéke nem károsodik helyreállíthatatlanul.

(4) A tájvédelem vonatkozó előírások érvényesítése érdekében a Kormány által rendeltetben meghatározott és a (2) bekezdésben foglalt tevékenységekkel, valamint az egyedi tájértékekkel kapcsolatos eljárásokban az igazgatóság szakhatóságként működik közre.

A földtani természeti értékek általános védelme

19. § (1) A földtani természeti értékek védelme a tájvédelmet, továbbá az élettelen és meg nem újítható természeti erőforrások és az élővilág létfeltételeinek megőrzését szolgálja. A földtani természeti értékek általános védelme kiterjed a földtani, felszínalaktani képződményekre, ásványokra, ásványbányászati, ősmaradványokra.

(2) A természeti érték igénybevitelével járó tevékenység, így különösen a bányászás, építés, létesítés levezése, kivételése során biztosítani kell, hogy a földtani természeti értékek, valamint a nyilvántartott ásványvagyon csak a lehető legkisebb mértékben károsodjon.

(3) Nyílt (fedetlen) karsztos közből álló felszínen bios a karsztos közet, illetve a karsztvíz szennyezése vagy állapotának jogellenes megváltoztatása. A nyílt karszt területek jegyzékét a miniszter a törvény hatálybalépésétől számított 3 éven belül közzéteszi. A jegyzék tájékoztató jellegű, nem érinti az e törvény hatálybalépésével bekövetkező és az egyéb jogszabályok által biztosított védelemeket, korlátozásokat.

(4) Tilos az ásványok, ásványbányászati, ősmaradványok jogellenes károsítása.

20. § (1) A bányászati tevékenységet a természeti területek lehető legkisebb mértékű igénybevitelével kell folytatni. A felhagyott bányaterületen a felszíni tájsebeket folyamatosan meg kell szüntetni, és - ha lehetséges - természetesen állapotot kell kialakítani.

(2) A bányászati tevékenység folytatása alatt előkezdett természeti érték megővése érdekében - az igazgatóság kezdeményezésére - a bányászati hatóság a bányászati tevékenységet korlátozhatja, vagy megtilthatja, illetőleg a bányateleket módosítja.

(3) A miniszter, közreműködik a bányászati koncessziós területek kijelölésében, a koncessziós szerződésnek a természet és a táj védelmére vonatkozó feltételei meghatározásában. A szerződés kötelezői helyzet előne nem látott lényeges megváltozása esetén kezdeményezheti a koncessziós szerződés módosítását.

166/1999. (XI. 19.) Korm. rendelet

a tájvédelmi szakhatósági hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárásokról

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 7. §-ának (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a Kormány a következőket rendeli:

1. § A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és az esetleges adottságok megővése érdekében az illetékes kormányzati, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség (a továbbiakban: felügyelőség) tájvédelmi szakhatóságként működik közre
- a) települések külterületén és
- b) a települések belterületén egyedi tájérték [Tvt. 6. § (3) bekezdés], természet terület [Tvt. 15. § (2) bekezdés] és országos jelentőségű védett természeti terület esetén
- § az e rendelet mellékletében meghatározott tevékenységek hatósági engedélyezési eljárásában.
2. § Amennyiben az adott ügyben a felügyelőség egyéni hatósági (szakhatósági) jogkörben is eljár, a tájvédelmi előírásokat ezen jogkörben kiadott határozatában, illetve állásfoglalásában érvényesíti.
3. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Melléklet a 166/1999. (XI. 19.) Korm. rendelethez

A környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség az alábbi hatósági engedélyezési eljárásokban tájvédelmi szakhatóságként működik közre

1. Telékalakítás, továbbá építmény, építményrész, épületrész, épületrész megépítésének, átalakításának, bővítésének, helyreállításának, lebontásának, használatbavételének és fennmaradásának építésiügyi hatósági engedélyezési eljárásában.
2. Villamos energia termelésével, szállításával és szolgáltatásával kapcsolatos hatósági engedélyezési eljárásban, az alábbi esetekben:
  - a) a nyomvonal kijelölésére irányuló vezetékjogi eljárás,
  - b) erőmű (20 MW/feletti) létesítése,
  - c) Gázszolgáltatási, gázenergetikai hatósági engedélyezési eljárásban a gázszolgáltatási berendezések telepítése, megszüntetése esetében.
4. A termőföld más célú hasznosítása hatósági engedélyezési eljárásban az alábbi esetekben:
  - a) külterület föld belterületbe vonása,
  - b) külterület föld végleges más célú hasznosítása,
  - c) Erdészeti hatósági engedélyezési eljárásban, az alábbi esetekben:
    - a) burkolat emelését feliró utóélesztése, bővítése, megszüntetése,
    - b) erdőnek, illetve fásításnak minősülő földterületek igénybevétele az alábbi esetekben:
      - a) mezőgazdasági művelésbe vonása,
      - b) termelésből kivonása.
  6. Bányatelephelyi hatósági engedélyezési eljárásban, az alábbi esetekben:
    - a) felszín vagy a felszínre hatással lévő bánya bányatelepként megállapítása, módosítása,
    - b) felszín vagy a felszínre hatással lévő bánya bányatelepként megállapítása, módosítása,
    - c) felszín vagy felszínre hatással lévő bánya tájrendezési tervének jóváhagyása,
    - d) felszín szerinti szállítás-szállítás és -elosztó vezetékek, illetve tartozékainak építése.
  7. Hírközlési hatósági engedélyezési eljárásban a sajátos távközlési építmények létesítése, átalakítása, bontása, megszüntetése esetében, amelyek magukban foglalják:
    - a) a felszín vezetékeket, a vezetékekkel és vezetékek nélküli összeköttetésekkel összefüggő - felszíni burkoló, tárd, védő, jelző stb. - műtárgyakat,
    - b) felszíni tartozékokat, tartozékezeket, oszlopokat, kábeliszaktyúveket, föld feletti jelzőket védőműtárgyakat
  8. Közelítési hatósági engedélyezési eljárásban, az alábbi esetekben:
    - a) autópályára, autópálya közút vagy magánút létesítése, megszüntetése,
    - b) közforgalmú és saját használatú vasút pályá és tartozékainak létesítése, megszüntetése,
    - c) az állami és polgári légi közlekedési hatósági engedélyezési eljárásban repülőter létesítése, átalakítása, megszüntetése.
  9. Régezesítési eljárások, illetve a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi L. XIV. törvény 63. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott tevékenység engedélyezése esetén.

7. A természet általános védelmén belül a természeti területek, az élőhelyek, élő szervezetek védelmére vonatkozó előírások áttekintése a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.
Tvt: 8-18. 21. §§

A vadon élő élővilég általános védelme

8. § (1) A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését előhelyük védelmével együtt kell biztosítani.
- (2) Öshonosak mindezek a vadon élő szervezetek, amelyek az utolsó két évezred óta a Kárpát-medence természetföldrajzi régiójában - nem behurcolás vagy betelepítés eredményeként - élnek, illetve éltek.
- (3) Behurcoltak vagy betelepítettek azok az élő szervezetek, amelyek az ember nem tudatos (behurcolás) vagy tudatos (betelepítés) tevékenysége folytán váltak a hazai élővilág részévé.
- (4) Tájédegen fajok azok az élő szervezetek, melyek növény- és állatföldrajzi szempontból nem minősülnek öshonosnak, és megtelepedésük, alkalmazkodásuk esetén a hazai életközösségekben a természetes folyamatokat az öshonos fajok rovására károsan módosíthatják.
- (5) Visszatelepítettek azok az öshonos élő szervezetek, amelyek hazánk területéről eltűntek (kipusztultak), de természetes ellenfeleiket folyton ismét megjelennek hazánk természetes élővilágának részeként.
- (6) A vadon élő szervezetekre vonatkozó rendelkezések kiterjednek a faj minden egyedére, annak valamilyen fejlődési szakaszára, alakjára, állapotára, részére.
9. § (1) A vadon élő szervezetek igénybevételeivel és tenyésztésével járó gazdasági, gazdasági-odási és kereskedelmi tevékenységet a természeti értékek és természetek működőképességét és a biológiai sokféleséget fenntartva kell végrehajtani.
- (2) Tilos a vadon élő szervezetek gyűjtésének, pusztításának, vadon élő állatok befogásának, életük kioltásának olyan eszközeit és módszereit használni, mely valószínűleg nélkülözhetetlen vagy tömeges pusztulásokkal, sérülésekkel, károsodással jár.
- (3) Tilos a vadon élő szervezetek genetikai állományának mesterséges úton történő megváltoztatása, az így keletkezett egyed terjesztése, életközösségek közötti szándékos áthurokolása.
- (4) Növény- és állatföldrajzi szempontból új élő szervezet betelepítése akkor engedélyezhető, ha megtelepedésük, alkalmazkodásuk esetén a hazai életközösségekben a természetes folyamatokat az öshonos fajok rovására nem módosítják károsan.
- (5) Az (1)-(3) bekezdésben meghatározott rendelkezések nem vonatkoznak az ember egészségére, a természet növények, valamint a lenyészett állatok védelme érdekében végzett, az élő szervezetek állományának - külön jogszabályban meghatározott - szabályozására, valamint az élő szervezetekkel folytatott rendeltetészerű gazdasági tevékenységre.
- (6) A biológiai sokféleséget befolyásoló, genetikailag módosított szervezetek létrehozása, az azokkal folytatandó kísérletek, tenyésztések, terjesztések, az országból történő kivételük és behozataluk - e törvény rendelkezéseivel összhangban - külön törvényben meghatározott feltételekkel és módon történhet.
10. § (1) Vadon élő szervezet egyedének az országba történő behozatala, átszállítása, kivétele, mesterséges körülmények között szaporítása, tartása, tenyésztése, tenyésztésbe vonása, keresztezése, természetbe kijuttatása, értékesítése a Kormány által rendeltetve meghatározott feltételekkel és módon történhet.
- (2) Vadon élő szervezet állományának csökkentését szolgáló új eljárás bevezetéséhez a Kormányzat elnöke Miniszterelnök (a továbbiakban: Miniszterelnök) hozzájárulása szükséges.
11. § (1) A vadgazdálkodás, vadászati, halgazdálkodás, halászat és horgászati során biztosítani kell a természet védelméhez szükséges értékek érvényesítését, a fennmaradó használatot, ami a vadon élő vadászható, halászható (horgászható) vad- és halállatok biológiai sokféleségére alapozott fennmaradási jelenté.

Az élőhelyek általános védelme

16. § (1) A mező-, erdő-, nád-, hal-, vadgazdálkodás (a továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetképző módok alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét.

(2) A gazdálkodást a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(3) Erdő telepítése - ha a természetvédelmi hatóságok lehetővé teszik - elsősorban őshonos fajokkal, természetesen elsősorban a természetképző módokon történjen.

(4) Gyepgazdálkodás elsősorban a gyepfűpusztahoz igazodó legeltetéssel, kaszálással, valamint a vizes élőhelyek megrakásával történjen.

(5) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(6) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(7) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(8) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(9) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(10) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(11) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(12) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(13) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(14) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(15) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(16) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(17) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(18) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(2) A vadászható és halászható vad- és halfajok vadászata, halászata és horgászata csak olyan mértékű lehet, amely a faj természetes állományának sokféleségét, fenntartását nem veszélyezteti.

(3) A nem halászható (horgászható) fajokról, a halászati (horgászati) tilalmakról és fajok szerinti tilalmi időkről az erdő- és vadgazdálkodási, halászati és földművelésügyi feladatokat ellátó elnökök, illetve a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(4) A vadászható állatok (vad) körének meghatározásánál, vadászati idejének és vadászati területének megállapításánál a vad védelmére, a vadgazdálkodásról valamint a vadászatról szóló törvény rendelkezéseit az irányadóknak tekintik.

(5) Az Európai Közösségek jogi aktusaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozó vadászható állatok kivesztek, behozatali és kivitel szabályait a miniszter a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel egyetértésben - rendeletben határozza meg.

(6) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(7) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(8) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(9) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(10) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(11) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(12) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(13) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(14) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(15) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

8. A kiemelt természetvédelmi oltalom létrejöttének formái, a védetté nyilvánításra jogosultak köre, az ex lege védelem köre és speciális szabályai,

16. § (1) A mező-, erdő-, nád-, hal-, vadgazdálkodás (a továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetképző módok alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét.

(2) A gazdálkodást a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(3) Erdő telepítése - ha a természetvédelmi hatóságok lehetővé teszik - elsősorban őshonos fajokkal, természetesen elsősorban a természetképző módokon történjen.

(4) Gyepgazdálkodás elsősorban a gyepfűpusztahoz igazodó legeltetéssel, kaszálással, valamint a vizes élőhelyek megrakásával történjen.

(5) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(6) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(7) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(8) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(9) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(10) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(11) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(12) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(13) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(14) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(15) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(16) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(17) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(18) A víznyelők és tavak természetvédelmi célú használatával történjen.

(2) A vadászható és halászható vad- és halfajok vadászata, halászata és horgászata csak olyan mértékű lehet, amely a faj természetes állományának sokféleségét, fenntartását nem veszélyezteti.

(3) A nem halászható (horgászható) fajokról, a halászati (horgászati) tilalmakról és fajok szerinti tilalmi időkről az erdő- és vadgazdálkodási, halászati és földművelésügyi feladatokat ellátó elnökök, illetve a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(4) A vadászható állatok (vad) körének meghatározásánál, vadászati idejének és vadászati területének megállapításánál a vad védelmére, a vadgazdálkodásról valamint a vadászatról szóló törvény rendelkezéseit az irányadóknak tekintik.

(5) Az Európai Közösségek jogi aktusaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozó vadászható állatok kivesztek, behozatali és kivitel szabályait a miniszter a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel egyetértésben - rendeletben határozza meg.

(6) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(7) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(8) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(9) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(10) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(11) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(12) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(13) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(14) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

(15) A vadászható vad- és a halászható (horgászható) halfajok halászata a természetvédelmi hatóságok felügyelik és felügyelést a természetvédelmi hatóságok végrehajtják, a védett élő szervezetek, élőközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végrehajtani.

Természeti területek körének meghatározása

Természeti területek minősül? a) az erdő, gyepek, nádas, mocsárok, művelési ágú természetvédelmi területek, b) a művelési ágú kivételként nyilvánított földterület, ha nem építmény elhelyezésére szolgál, vagy ha a törvény hatálybalépésekor, jogerősen jóváhagyott bányászati műszaki üzemi terv alapján nem áll bányaművelés alatt;

c) a mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmas földterület.

15. § (1) Természeti területek minősül, ha a 4. § d) pontjában meghatározott feltételeknek megfelel:

a) az erdő, gyepek, nádas, művelési ágú természetvédelmi területek,

b) a művelési ágú kivételként nyilvánított földterület, ha nem építmény elhelyezésére szolgál, vagy ha a törvény hatálybalépésekor, jogerősen jóváhagyott bányászati műszaki üzemi terv alapján nem áll bányaművelés alatt;

c) a mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmas földterület.

(2) Az (1) bekezdés hatálya alátérő természetvédelmi területek jegyzékét a miniszterfolyamatosan, de legkésőbb a törvény hatálybalépésétől számított 2. éven belül a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel egyetértésben a természetvédelmi hatóságok készítik.

(3) A (2) bekezdés szerinti közzétett természetvédelmi terület kijelölésének tényét az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni, a kijelölés feloldását követően a feljegyzést törölni kell. A feljegyzést, illetve annak törölését az igazgatóság hivatalból kezdeményezheti.

a védett természeti területek és értékek fő típusai, a védetté nyilvánítás indokai a természetvédelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján.
T/ 22-23. §§

Védetté nyilvánítási eljárás

22. § Kiemelt oltalmuk biztosítása érdekében védetté kell nyilvánítani a tudomány, kultúrális, esztétikai, oktatási, gazdasági és más közérdekből, valamint a biológiai sokféleség megőrzése céljából arra érdemes
- a) vadon élő szervezeteket, életközösségeket továbbá termő-, tartózkodó-, élőhelyeket;
  - b) régi, hazai hazájait, és növényfajokat, fajtaikat, változatokat;
  - c) természet, természetközeli tájakat, tájrézleteket;
  - d) növénytelepítéseket, így különösen parkokat, arboretumokat, történelmi vagy botanikus kerteteket és egyes növényeket, növénycsoportokat;
  - e) élőállatgyűjteményeket;
  - f) földtani képződményeket és alapszervevényeket, ásványokat, ásványjárulásokat, ősmaradványokat;
  - g) védett ásványok, ősmaradványok jelentős lelőhelyeit;
  - h) felszíni, felszínalatti képződményeket és barlangok felszínét;
  - i) álló- és folyóvizeket, így különösen tavakat, patakokat, mocsarokat;
  - j) hirtikus és ritka állásjelvényeket;
  - k) természetközeli kultúrtörtnémi emlékeket
23. § (1) Természet érték és területkiemelt oltalma a védetté nyilvánítással jön létre.
- (2) E törvényben fogva védelmet alatti állatvilágot, forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek [24. § (1) bekezdés] minősülnek.
- a) A (2) bekezdés alkalmazásában:
    - 1) a barlang a földkéreggel alkotó kéregben kialakult olyan természetes üreg, melynek hosszirányú meghaladja a két méter és - jelenlegi vagy természetes kitöltésének elhagyolása után - mérete ember számára lehetővé teszi a behatolást;
    - 2) a forrás a felszín alatti víz természetesen felszínre bukkanása, ha a vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkora, ha időszakosan alapszínre;
    - 3) a víznyelő az állandó vagy időszakos felszíni vízfolyás karcsba történő elnyelődési helye;
    - 4) a lap olyan földterület, amely tartósan vagy időszakosan vízrel telített; és
    - 5) amelynek jelentős részén lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatók, vagy
  - b) talaját változó kiterjedésű tözeletalom, illetve tözegképződési folyamatok jellemzik;
  - c) a szikes tó olyan természetes vagy természetközeli vizes élőhely, amelynek medvét tartósan vagy időszakosan legalább 600 mg/liter nátrium kation dominanciájú oldott ásványi anyag tartalmú felszíni víz borítja, illetve a területen sziki életközösségek találhatók;
  - d) a kunhalom olyan kultúrtörtnémi, kultúrális értéke, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős dombozó földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó elem lehet a tájnak;
  - e) a földvár olyan védelmi céllal létesített vonalás vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosítottan fennmaradt domborzati elemként történő, kultúrális értéke, felszínalatti, illetve tájképi értékek képviseli.
- (4) A (2) bekezdés hatálya alá tartozó lapok, szikes tavak, kunhalomok és földvárak jegyzékét a miniszter a törvény hatálybalépésétől számított 3 éven belül közzéteszi és a jegyzékkel évente felülvizsgálja. A jegyzék tájleírását jellegű és nem érinti a (2) bekezdés alapján, e törvény hatálybalépésével bekövetkező védelmi el.
- (5) Ha védett természeti érték, terület védelme csak külsőlegesen intézkedésekkel biztosítható, a természeti értéket, területet vagy annak egy részét fokozottan védetté kell nyilvánítani.

9. A védett természeti területtel nyilvánítási eljárás részletes szabályai a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján (beleértve az ideiglenes és az átmeneti védelem speciális szabályait).

T/ 24-27. §§

24. § (1) Természet területet [15. § (1) bekezdés] és más - e törvény 22-a alapján - védelemre érdemes földterületet
- a) országos jelentőségű terület esetén a települési - Budapestben a fővárosi - önkormányzat rendelkezéssel nyilvánított védetté;
  - b) helyi jelentőségű terület esetén a települési - Budapestben a fővárosi - önkormányzat rendelkezéssel nyilvánított védetté;
  - c) a miniszter rendelkezéssel nyilvánítja védetté, illetve fokozottan védetté a természeti értéket (így például: vadon élő szervezeteket, életközösségeket, továbbá fokozottan védetté a területet. Amennyiben a területen védett rögös terület lelőhely van, a védetté nyilvánításhoz a nemzeti kultúrális értékek miniszterének egyetemes szükséges. A miniszter rendelkezéssel határozza meg az európai közösségek jogi aktusában meghatározott védelmi kategóriába, illetve nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó növény- és állatfajok közül azokat, amelyek kiemelt oltalma szükséges, és az e fajokra vonatkozó részletes szabályokat.
- (2) A védetté nyilvánítást kimondó jogszabály tartalmazza
- a) a védetté nyilvánítás tényét, a természetvédelmi értékek megnevezését;
  - b) terület esetében annak jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokait, természetvédelmi célját, a földrészeket, helyrajzi számait, az e törvényben meghatározott egyes korlátozások és tilalmak alatti esetleges felmentést, továbbá a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, illetve hozzájárulásához kötött - a 21. §-ban és a 38-39. §-ban nem szabályozott - tevékenységek közt, lehetőség szerint a földterület határvonalának többszöri koordinátáit, valamint a 36. § (1) bekezdésének megfelelően megállapított rendelkezéseket (természetvédelmi kezelési terv), továbbá;
  - c) az európai közösségek jogi aktusában meghatározott védelmi kategóriába tartozás tényét.
- (3) Fel kell oltani a természet érték vagy terület védeltségét, fokozottan védeltségét, ha annak fennmaradását természetvédelmi szempontból a továbbiakban nem indokolták. A védeltség feloldása során a védetté nyilvánításra vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell azaz, hogy a helyi védett természet terület védeltségének a feloldásához az igazgatóság véleményét be kell szerezni.
25. § (1) Védetté nyilvánításra bármely javaslatot lehet. A védetté nyilvánítás előkészítése hivatalból indul meg.
- (2) Terület védetté nyilvánítását - helyi jelentőségű védett természeti terület kivételével - az igazgatóság készíti elő. Ha az előkészítés helyi jelentőségű védett természeti terület védetté nyilvánításra irányul, a helyi védetté nyilvánítást előkészítő települési önkormányzat jegyzőinek, főjegyzőinek (a továbbiakban együtt: jegyző), a terület védetté nyilvánításának indokoltságát alátámasztó iratok megküldése mellett meg kell keresnie az igazgatóságot, hogy kívánja-e a terület országos jelentőségű védett természeti terület nyilvánítását.
- (3) A helyi védetté nyilvánítás esetén a települési önkormányzat jegyzője a védetté nyilvánítást, illetve a védeltség feloldásáról rendelkező önkormányzat rendelkezéssel - nyilvánlatási célból - hivatalból megküldi az illetékes igazgatóságnak.
- (4) Az igazgatóság - a Miniszterium által felügyeltetés alatt álló - a (2) bekezdés szerinti nyilatkozatát 60 napon belül megadja. Ha a terület országos jelentőségű védett természeti terület nyilvánításra indokolt az igazgatóság a védetté nyilvánítás előkészítését hivatalból folytatja le.
- (5) Természet érték védelmére, fokozottan védetté nyilvánításra a Miniszterium készíti elő.
- (6) A (2)-(4) bekezdésben szabályozott előkészítés során meg kell vizsgálni a védetté nyilvánítás indokoltságát, a védelem céljainak megvalósításához szükséges intézkedéseket és a védelemhez szükséges feltételek, pénzügyi eszközök, biztosíthatóságát, valamint a védelem kívánatos következményét.
- (7) A természet terület védelmére nyilvánításának előkészítése során az előkészítés végző - az értékek álláspontra megismerése érdekében - egyeztetés megbeszélést és a szükséges képesti helyszíni szemléteztízi ki, amelyre - a kitűzött időpont előtti legalább 15 nappal - meghívja az (1) bekezdésben említett javaslattevőt, valamint értékek hatóságok, továbbá mindazokat, akikre a védetté nyilvánításból jogok közzéadások hálálnak, illetőleg akik jogos érdeket a védetté nyilvánítás közvetlenül érint. Jelentős szármú értékek esetén a meghívás történhet hirdetménynek a helyi önkormányzat hirdetőtábláján történő kifüggesztésével vagy más, helyben szokásos módon történő közhíre vétele útján is.
- (8) Az előkészítést végző az egyeztetés tárgyalásról jegyzőkönyvet és összefoglalót készít, amelyet a védetté nyilvánításra vonatkozó javaslatot együt előterjeszt a védetté nyilvánításra jogosulthoz.

védélme, a biológiai sokféleség és természet rendszerek zavartalan működésének fenntartása, az oktatás, a tudományos kutatás és a felüldülés elősegítése.

(3) Tájvédelmi körzet az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb, általában összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jellegzetes alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és a természeti értékek megőrzése.

(4) Természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természet értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természet érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme. A 23. § (2) bekezdése alapján védett lap, szikes- és természetvédelmi területek minősül.

(5) Természet emlék valamely különlegesen jelentős egyedi természet érték, képződmény és annak védelmérszolgáló területe. A 23. § (2) bekezdése alapján védett forrás, víznyelő, kunhalom, földvár természet emlékek minősül.

(6) Nemzeti park, tájvédelmi körzet létesítésére kizárólag a miniszter jogosult.

(7) Valamennyi nemzeti park területét - a nemzetközi előírásokkal összhangban a miniszter által rendelkeiben meghatározott elvek szerint - természet, kezelési és bemutatási övezeti kategóriákba kell besorolni.

(8) Az (1) bekezdés a) c) pontjában meghatározott országos jelentőségű védett természet területét, vagy annak meghatározott részét, a miniszter jogszabályban tudományos célokra kijelölheti (tudományos rezervátum). E terület fokozottan védetté nyilvánításáról a kijelölő jogszabályban kell rendelkezni.

29. § (1) Nemzeti parkot, tájvédelmi körzetet, természetvédelmi területet, vagy azok meghatározott részét - ha az nemzetközileg kiemelkedő tudományos értéket képvisel - a miniszter jogszabályban, nemzetközi kötelezettségváltásainkkal összhangban bioszféra-rezervátumként minősíthet.

(2) A bioszféra-rezervátumon belül a kiemelkedő természetvédelmi érték közvetlen megővására magterületet kell kijelölni.

(3) A természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megővését, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá a kutatások folytatását szolgáló erdőterületeket a miniszter, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel egyenértékben, jogszabályban - a 28. § (1) bekezdése szerinti védett természet terület kategóriába sorolva - erdőrezervátumként nyilvánítja. Az erdőrezervátum magterületét a (2) bekezdésben foglaltak szerinti kell kijelölni.

(4) E törvény erejénél fogva fokozottan védett a nemzeti park természet övezete, a bioszféra-rezervátum magterülete, továbbá az erdőrezervátum magterülete.

29/A. § Természet terület, védett természet terület, valamint ezen területek meghatározott része tekintetében a miniszter - ha annak nemzetközi gyakorlatban kialakult és elfogadott feltételei fennállnak - a natúrpark elnevezés használatához hozzájárulhat.

Védőövezet

30. § (1) Védett természeti területet - szükség esetén - védőövezettel kell ellátni. A védőövezet kiterjedéséről - a 24. § (3) bekezdésének b) pontja figyelembevételével - a védettséget kimondó jogszabályban kell rendelkezni.

(2) A védőövezetben a természetvédelmi hatóság engedélyéhez vagy hozzájárulásához közt tevékenységek közt:

a) országos jelentőségű védett természet terület esetében a miniszter,

b) helyi jelentőségű védett természet terület esetében a települési önkormányzat - fővárosban a fővárosi önkormányzat - rendeletben határozza meg.

(3) A védőövezet rendeltetése, hogy megakadályozza vagy mérsékelje azoknak a tevékenységeknek a hatását, amelyek a védett természet terület állapotát vagy rendelkezését kedvezőtlenül befolyásolhatják.

(4) Az e törvény hatálybalépése előtt védetté nyilvánított természeti területek védőövezetét a törvény hatálybalépésétől számított 2 éven belül, a (2) bekezdésben meghatározott jogszabályban kell kijelölni.

(5) A védőövezet kiterjedését meghatározó jogszabály hatálybalépése előtt jogszabályban megkezdett tevékenységek folytatását a felmentésre [24. § (3) bekezdés b) pontja] vonatkozó szabály alkalmazásával biztosítani kell.

(9) Helyi jelentőségű védett természet terület országos jelentőségűvé nyilvánítása esetén a (6)-(7) bekezdésben foglaltakat akkor kell alkalmazni, ha a védelmi előírások az e törvényben foglaltaknál, illetve korábbi önkormányzati rendeleiben meghatározottaknál szigorúbb rendelkezéseket tartalmaznak.

(10) A 24. § (1) bekezdés alapján alkotott önkormányzat rendeletben, a felmentésre vonatkozó szabályok [24. § (3) bekezdés b) pont] alkalmazásával biztosítani kell a területen a védetté nyilvánítás előtt megkezdett közérdekű tevékenységnek - a közérdekű cél megvalósításához szükséges mértékű - folytatását.

26. § (1) A védett természet területet a természetvédelmi hatóságnak tájoltával meg kell jelölnie, amelyet fel kell hívni a figyelmébe a védettséget nyújtó, valamint az ebből fakadó főbb korlátozó rendelkezésekre.

(2) Terület védetté, fokozottan védetté nyilvánításának tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni, védettség feloldását követően a védettség lényegét pedig törölni kell. A bejegyzést illetve annak törlesztését a természetvédelmi hatóság hivatalból kezdeményezi.

(3) A 23. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozó védett természet terület kiterjedését az igazgatóság ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre alkalmas módon, hatósági határozatban állapítja meg.

(4) Az igazgatóság a (3) bekezdésben meghatározott határozatot az érintett ingatlan tulajdonosának és vagyongazdálkodójának, valamint a feladat- és hatáskör- szempontjából külön törvény alapján érintett hatóságnak kézbesíti.

(5) Nem kell hatósági határozatban megállapítani a (3) bekezdésben meghatározott védett természet terület kiterjedésében az esetben, ha a terület természetvédelmi oltalma a 24. § (1) bekezdésben meghatározott külön jogszabály alapján is fennáll.

27. § (1) Ha valamely védelemre tervezett terület jelentős károsodásának veszélye áll fenn, a természetvédelmi hatóság - az érintett hatóságok véleményének kikérése mellett - a területet azonnal végrehajtható határozattal, egy alkalommal ideiglenesen védetté nyilváníthatja. A határozatban előírhatja a terület kezelésével, a természet értékek megővásával kapcsolatos kötelezettségeket, továbbá a veszélyeztető tevékenység folytatását korlátozhatja, felüggesztheti, illetve megtilthatja.

(2) Az ideiglenes védettség a végleges védettséget kimondó jogszabály hatálybalépéséig, de legfeljebb 3 hónapig tartható fenn. Országos jelentőségű védelemre tervezett természet terület esetén a miniszter - egy ízben - további 2 hónappal meghosszabbíthatja az (1) bekezdés alapján elrendelt ideiglenes védettséget, ha a védetté nyilvánításról szóló miniszteri rendelet kihirdetése folyamán van.

(3) Ha valamely terület időszakosan fokozottan védett élő szervezetek élőhelyét szolgálja, amelyek megővása másként nem biztosítható, az igazgatóság a területet, vagy annak egy részét meghatározott időre - de legfeljebb 3 hónapra - az érintett hatóságok véleményének kikérése mellett - azonnal végrehajtható határozattal átmenetileg védetté nyilváníthatja.

10. A védett természeti területek kategóriáinak felsorolása (a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, továbbá a nemzetközi kötelezettségvállalások alapján), a rájuk vonatkozó speciális követelmények ismertetése.

Tv: 28-30. §§ 41/A. §

A védett természeti területek

28. § (1) A védett természeti terület a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően lehet:

a) nemzeti park,

b) tájvédelmi körzet,

c) természetvédelmi terület,

d) természet emlék.

(2) Nemzeti park az ország jellegzetes, természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott, olyan nagyobb kiterjedésű területe, melynek elsődleges rendeltetése a különleges jelentőségű, természetes növény- és állati, földtani, viztani, tájképi, esztétikai és kulturális értékek

érintő vízúton a hajózási tevékenység folytatását - ha az a védett természetű területet vagy a természeti értéket zavarja, veszélyezteti, illetve károsítja - az illetékes természetvédelmi hatóság kezdeményezésére a hajózási hatóság költöztetése vagy megtiltása.

(2) Védett természeti területen vagy annak meghatározott részén a közlekedést és a tartózkodást az (1) bekezdésben foglalt kivétellel - ha a védelem érdekei szükségessé teszik - a természetvédelmi hatóság költöztetheti, illetve megtilthatja.

(3) Védett természeti terület károsítása, veszélyeztetése vagy jogellenes zavartatása esetén a természetvédelmi hatóság köteles az ilyen magatartás tanúsítóját a tevékenység folytatásából eltiltani.

(4) Védett természeti területen a hatáskörrel rendelkező hatóság - szükség esetén a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére - építési, telekalkulációs tervet, illetőleg egyéb, jogszabályban meghatározott használati korlátozási kötelese elrendelheti.

(5) Külterületi védett természeti terület belterületbe csak akkor vonható, ha a település belterülete is védett természeti terület.

38. § (1) Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyre szükséges különösen:

a) kutatás, gyűjtés, kisértet végzéséhez;

b) a gyepek feltöréséhez, felújításához, felülvizeléséhez, öntözéséhez, legejtetéséhez, kaszálásához;

c) a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához;

d) termőföldnek nem minősülő földterület rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;

e) az erdőnél és az erdő védelmével szülő törvény hatálya alá nem tartozó fa, fűcsoport, fásor, fás legelőn lévő fa kivágásához, telepítéséhez;

f) nád és más víznövényzet égéséhez, irásához, gyeppel és parlagterület tarló és szalma égéséhez, valamint a kijelölt és kijelöltétől távolabb lévő területen tűz gyújtásához;

g) növényvédőszer, biogénátrók és egyéb fitoszterek, valamint a talaj tevékenységét befolyásoló vegyi anyagok felhasználásához;

h) horgászathoz;

i) közösségi és tömegsportesemények rendezéséhez, sportversenyhez, technikai jellegű sporttevékenység folytatásához.

(2) A (1) bekezdés e) pontjában meghatározott eljárásban az erdőszeti hatóság szakhatósági hozzájárulását be kell szerezni.

(3) Növény- és állategészségügyi karantén, fitofára és járványhelyzet elhárítása során, az (1) bekezdés g) pontja szerinti eljárás lefolytatása helyett, a természetvédelmi hatóságnak egyidejűleg be kell jelenteni a felhasználandó készítmény fajtáját.

(4) A kezelési terv meghatározhatja a védett természeti területen folytatandó tevékenységnek azokat a feltételeit, amelyek teljesítése a 38. § (1) bekezdésében meghatározott engedély beszerzése alól mentesít.

39. § (1) Védett természeti területre közvetlen kihatással lévő vagy azt közvetlenül érintő más hatósági eljárás során a természetvédelmi hatóság szakhatóságként működik közre, így különösen:

a) földrésztel megosztása, alakjának, terjedelmének megváltoztatása;

b) telekalkuláció, területfelhasználás, építés, létesítés és használatbavétel;

c) nyomvonalas létesítmény és földmű építése;

d) vízmunka, vízügyi létesítmény és vízhasználat;

e) ipari, mezőgazdasági, szolgáltatói tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése során;

f) az erdőszeti, vadászati, halászati hatósági eljárásokban;

g) bányatelek megállapításának, módosításának, az ásványi nyersanyag feltárására, kiemelésére, valamint a meddőhányó hasznosítására, a kiemelés szűntetésére, a bányászati hatóság vonatkozó műszaki üzemeltetési terv jóváhagyásának, továbbá a bányászati létesítmények építésének és üzembe helyezésének, valamint egyes gépek és berendezések bányabürokráciájának használatának engedélyezéséről, továbbá a bányászati összefüggő vízügyi hatósági eljárásokban;

h) termőföld más célú hasznosításának;

i) külön jogszabályban meghatározott veszélyes anyag átszállításának, tárolásának engedélyezéséről.

(2) A külön jogszabályban meghatározott, környezetvédelmi szempontból történő határellátások megállapítására vonatkozó hatósági eljárásokban - ha az védett természetű területet érinti - az igazgatóság szakhatóságként működik közre.

40. § (1) Fokozottan védett természetű területen a 38. § (1) bekezdésében foglaltakon túl az igazgatóság engedélyre kell a területre történő belépéshez, kivéve - feladatuk ellátásához szükséges mértékben - a külön jogszabályok alapján erre feljogosított személyeket.

(2) Fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés, a 38. § (1) bekezdése alapján engedélyezett tevékenység, továbbá - a fenntartás érdekében szükséges - a természetvédelmi hatósággal egyeztetett közvetlen élet- és vagyonvédelmi beavatkozás végezhető.

41. § (1) A tulajdonos, vagyongazdálkodó, használati köteles túrni a természetvédelmi hatóságnak a védett természeti érték és terület oltalma, tudományos megismerése, bemutatása érdekében végzett tevékenységét, így különösen a természetvédelmi érték megközelítését, bemutatását, őrzését, állapotának ellenőrzését, és a hatósági tájékoztató, valamint eligazító táblák elhelyezését.

(2) A tulajdonos, vagyongazdálkodó, használati köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság a természeti érték oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időlegesen használja, arra használati jogot szerezzen, vagy tulajdonjogát egyébként korlátozza.

(3) Az (1)-(2) bekezdésekben meghatározott tevékenységekkel okozott tényleges kárt még kell téríteni.

12. A barlangokra vonatkozó előírások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.

Tv: 48-51 (52) §§

A barlangok védelme

48. § (1) Barlang védettsége kiterjed bejárataira, teljes járatrendszerére, a befoglaló közlekedési, képződményeire, formakincsére, bármilyen halmazállapotú kiülései, természetes élővilágára, továbbá a mesterségesen létrehozott, bejárati vagy barlangrészeket összekötő szakaszokra.

(2) Azokat a teljesen vagy túlnyomóan mesterséges üregeket, amelyeknek a felületén utólag létrejött szakmai, tudományos szempontból jelentős képződmények alakultak ki, vagy természetvédelmi szempontból kiemelkedő jelentőségűek, a miniszter rendelettel védelem alá vonhatja. A védelem alá vonást megelőzően a területen a fejlesztési előírásokkal kell megjelölni.

(3) Barlang vagy a (2) bekezdés szerinti üreg védettségi, vagy fokozott védettségi a miniszter rendelettel feloldható, ha a védelmi érték, fokozott védelmi érték fenntartásához természetvédelmi érték többé nem fűződik.

(4) Ha a barlang természetesen állapottól való fenntartása szükségessé teszi, felszíni területre jogszabály, az igazgatóság, vagy az igazgatóság kezdeményezésére más, hatáskörrel rendelkező hatóság korlátozást rendelhet el, illetve az védett természetű területet nyilváníthatja. Felszíni területnek minősül a földfelszínnek az a része, amely a barlang természetes állapotára közvetlen kihatással van.

(5) Barlang védővezetést a felszíni területen a miniszter jogszabályban állapítja meg, és ebben rendelkezik a védővezetetre irányadó korlátozásokról is.

(6) Barlangot, barlangszakaszt az egészségügyi miniszter által jogszabályban kijelölt szerv - a Minisztérium szakhatóságai hozzájárulásával - halálosan gyógybarlanggá nyilváníthat. Egyidejűleg meghatározhatja a gyógybarlang éghajlati tényezőinek védelme és a gyógyítás zavartalanításának biztosítása érdekében szükséges intézkedéseket.

(7) A gyógybarlang nyilvánítás és gyógyászati célú hasznosítás feltételeit és eljárásait a Miniszter határozatával meg kell határozni.

49. § (1) A barlangokat az a 48. § (5) bekezdése szerinti védővezetést az ingatlan-nyilvántartásban, külön jogszabályokban meghatározottak szerint - az igazgatóság kezdeményezése alapján - fel kell tüntetni.

(2) A barlangoktól - az ingatlan-nyilvántartásbeli függelékben - közzétételre nyilvántartást kell vezetni, az ennek vezetésére jogosult szervet, illetve a nyilvántartás tartalmát és vezetésének módját a miniszter rendelkezésben határozza meg.

(3) Barlang, illetve barlangszakasz felbecsülését nyolc napon belül be kell jelenteni az igazgatóságoknak.

50. § (1) Az ingatlan tulajdonosa (vagyonkezelője, használatja) újni köteles, hogy az igazgatóság, illetve az általa me feljogosított személyek, továbbá az állam tulajdonosi jogait gyakorló szerv felhatalmazásával eljáró személyek a barlangot megközelítsék, az idegenforgalom számára kielégítő barlangot megfelfogassák. Az e tevékenység során okozott károkért a barlangtulajdonos (vagyonkezelő, használat) felelős, és a barlangtulajdonos (vagyonkezelő, használat) nem veszélyeztetni, nem rongálhatja meg, nem bonthatja el, nem zavarnihatja a barlangot élőhelyül használó állatokat, és nem akadályozhatja a barlang hasznosítását.

(3) A barlang bejáratainak biztonságáról, ha szükséges szakszertől lezárásáról az igazgatóság gondoskodik.

(4) Az (1) bekezdésben foglaltak biztosítására az igazgatóságot szolgáló jogi illeti meg, illetve annak az ingatlannak a tulajdonosát (vagyonkezelőjét, használatját), amelyről a barlang nyílik, szolgáló jog terhel (szolgáltatók). Ennek tényét az ingatlan-nyilvántartásba - az igazgatóság kezdeményezésére - be kell jegyezni.

51. § (1) A Miniszterium engedélyre szűkséges
a) barlang, barlangszakasz hasznosításához, illetve a hasznosítási mód megváltoztatásához;

b) barlang, barlangszakasz kiépítéséhez;

c) barlangi képződmények kimentéséhez, hasznosításához, értékesítéséhez, külföldre juttatásához.

(2) Gyógybarlang esetében az (1) bekezdés a) pontja szerinti gyógyászati hasznosításra vagy ennek módosítására irányuló eljárásban az egészségügyi miniszter által a gyógybarlang nyilvántartására [48. § (5) bekezdés] jogszabályban kijelölt szerv szakhatósági hozzájárulását be kell szerezni.

(3) Az igazgatóság engedélyre szűkséges a barlangban végzett, az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó tevékenységhez, továbbá a barlang állagára, állapotára, természetis élővilágára káros valamennyi tevékenység megkezdéséhez, így különösen:

a) jogszabályban meghatározott barlangot látogatásához;

b) barlangban, barlangszakaszban végzendő kutatásához, kísérlethez, gyűjtéshez;

c) barlangi búvárművelethez;

d) az (1) bekezdés b) pontja kivételével műszaki beavatkozásokhoz, így különösen bejárati vagy barlangszakasz lezárásához, műtárgy elhelyezéséhez, azok felújításához, helyreállításához;

e) filmkészítés, elektronikus képzőművészet;

f) a védőövezetet megállapító miniszteri rendelkezésben [48. § (5) bekezdés] meghatározott tevékenységekhez.

Védett ásványi képződményekre vonatkozó szabályok

52. § (1) A ritka, különleges nagyságú, kifejletlen, vagy szakmai tudományos szempontból kiemelkedő jelentőségű ásványok, ásványtársulások (a továbbiakban együtt: ásványok) és ősmadványok körét, pénzben kifejezett értékét a miniszter rendelkezésben állapítja meg.

(2) A védett ásványokat, ősmadványokat lehetőleg eredeti helyükön kell megőrizni, ha ez nem lehetséges, akkor a legkisebb károsodást okozó módszert a felőhelyről eltávolítva, úgy kell elhelyezni, hogy az oktatói, tudományos és bemutatási célokat szolgáljon.

(3) A bányászati tevékenység során fellett védett ásványokat, ősmadványokat az igazgatóságoknak be kell jelenteni, és lehetővé kell tenni a letelepítést.

(4) Védett ásványok, ősmadványok gyűjtéséhez, forgalomba hozatalához, külföldre viteléhez az igazgatóság engedélyre szűkséges.

(5) Védett ásványok, ősmadványok külföldre vitelére esetén végleges kivételei engedély nem adható.

13. A védetté (fokozottan védetté) nyilvánított növényfajokra, illetve növényfajta riasztókra vonatkozó előírások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.

Tv.: 42. §. 47. §

Védett növény- és állatfajok, társulások

42. § (1) Tilos a védett növényfajok egyedének veszélyeztetése, engedély nélkül elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.

(2) Gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok, társulások fennmaradásához szükséges természet feltelek, így többek között a tájgazdálkodás, vízgazdálkodás megőrzéséről.

(3) Az igazgatóság engedélyre szűkséges védett növényfaj:
a) egyedének, virágának, termésének vagy szaporítóanyag alkalmasságának gyűjtéséhez;

b) egyedének birtokában tartásához, adásviteléhez, csemetéjéhez, kertekbe, botanikus kertekbe történő telepítéséhez;

c) egyedének külföldre viteléhez, az országba behozatalához, az országban való átállításához;

d) egyedének preparálásához;

e) egyedének bemutatásához, visszatelepítéséhez, természetbe vonásához;

f) egyedével vagy egyedén végzett nemesítési kísérlethez;

g) egyedének biotechnológiai célra történő felhasználásához;

h) természetis állományai közötti mesterséges géncseréjéhez.

(4) Védett növényfajokról álló gen- és szaporítóanyag bank létrehozásához, védett növényfaj gen- és szaporítóanyag bankban történő elhelyezéséhez az Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőség engedélyre szűkséges.

(5) Védett faszobor levő, valamint egyes védett fák és csejétek természetis állapotának megváltoztatásához, kivágásához, a természetvédelmi hatóság engedélyre szűkséges. A természetvédelmi hatóság az engedélyről - a csejétek esetében kivételével - tájékoztatja az értesített hatóságot.

(6) Fokozottan védett növényfaj egyedének, virágának, termésének vagy szaporítóanyag alkalmasság elviteléhez, elpusztításához, elpusztításához, megszerzéséhez az igazgatóság engedélyre szűkséges.

(7) Fokozottan védett növényfajok esetén a (3), illetőleg (6) bekezdés szerinti engedély csak természetvédelmi vagy más közérdekből adható meg.

(8) Fokozottan védett fajok esetében a (3) bekezdés c) e), f) g) és h) pontjában meghatározott tevékenységek engedélyezése során első fokon az Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőség jár el.

(5) Fokozottan védett élő szervezetek élőhelyén, valamint élőhelye körül - a miniszter által rendeléssel meghatározottak szerint - használati, gazdálkodási korlátozásokat rendelhet el az igazgatóság. Az ebből eredő károk megtérítésére a 72. § rendelkezései az irányadóak.

(6) A védett növény- és állatfajok védelmére, tartására, bemutatására, hasznosítására vonatkozó részletes szabályokat feltételeket a Kormányrendeletben állapítja meg.

45. § (1) A visszatelepülő élő szervezetek védetté nyilvánítása a 24. § (2) bekezdését és a 25. § (4) bekezdését megfelelően alkalmazni kell.

(2) A miniszter elítélő rendelkezéséig a visszatelepülő élő szervezetekre a 42-44. §-ok rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) Védett, illetve fokozottan védett fajnak minősülnek a védett, illetve fokozottan védett növényfajok, illetőleg állatfajok kereszteszűrésű (hibridjei). Az ilyen fajok védeltségére a magasabb védeltségi szinthez tartozó szülőfajra vonatkozó szabályok az irányadóak.

46. § (1) Régi hazai (őshonos) háziállatok és fajták megőrzésére, egyedei törzskönyvezésére természetföldrajzi területen történő, vagy tartása, tenyésztése történelmi múltja tekintetű megőrzési szabályokat, tenyésztési és teljesítményvizsgálati elveket a földművelésügyi és

vonatkozó szabályokat, tenyésztési és teljesítményvizsgálati elveket a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter és a miniszteregyetemes rendeletben állapítja meg.

47. § (1) A védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozások és tilalmak kóvét a Kormányrendeletben állapítja meg. Eljáró rendelkezés hiányában e fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadóak a védett életközösségekre is.

(2) A védett növény- és állatfajnak nem minősülő védett élő szervezetekre a 42-44. §-ok, valamint az (1) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

47. § (1) A védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozások és tilalmak kóvét a Kormányrendeletben állapítja meg. Eljáró rendelkezés hiányában e fejezet rendelkezései értelemszerűen irányadóak a védett életközösségekre is.

(2) A védett növény- és állatfajnak nem minősülő védett élő szervezetekre a 42-44. §-ok, valamint az (1) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

14. A védetté (fokozottan védetté) nyilvánított állatfajokra vonatkozó előírások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint a kapcsolódó jogszabályok alapján.

Tv. 43-47. §

43. § (1) Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyének lerombolása, károsítása.

(2) Az igazgatóság engedélyre szükseges védett állatfaj

a) állományának szabályozásához;

b) egyedének gyűjtéséhez, befogásához, eljuttatásához, idomításához;

c) egyedének szaporításához;

d) egyedének kikészítéséhez, preparálásához, a preparátumok birtokban tartásához;

e) egyedének élőállatgyűjteményben történő tartásához;

f) hazai állatfaj-állományának külföldi állományból származó egyeddel történő kiegészítéséhez;

g) állományai közötti mesterséges géncserehez;

h) egyedének cseréjéhez, adósvételéhez;

i) egyedének külföldre viteléhez, onnan történő behozatalához, az országon való átszállításához;

j) egyede visszatelepítéséhez, betelepítéséhez;

k) kármentelés megelőzése érdekében használti módszer alkalmazásához;

l) egyede felszékének áttelepítéséhez;

m) egyedének háziasításához.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott engedély a külön jogszabályok szerinti állategészségügyi engedélyk beszerzése aól nem mentesít.

(4) Fokozottan védett állatfajok esetén a (2) bekezdés szerinti engedély csak természetvédelmi engedélyk beszerzése aól adható meg.

(5) Fokozottan védett fajok esetében a (2) bekezdésben meghatározott tevékenységek engedélyezése során - a (2) bekezdés i) pontjának kivételével - első fokon az Országos Környezet-és Vízügyi Főfelügyelőség jár el.

(6) A (2) bekezdés b) pontjában meghatározott védett állat befogására eljuttatásra irányuló hatósági eljárásban a vadászati, illetve a halászati hatóság szakhatóságként működik közre.

44. § (1) Az igazgatóság engedélyre szükseges állatgyűjtemények, állatkertek, illetve egyéb vadon, élő védett állatok tartására idomítására szolgáló létesítmények, telephelyek kialakításához, fennntartásához, üzemeltetéséhez.

(2) Elhunlott, eljuttatott védett állat egyedét a megtalálónak - ha e törvény másként nem rendelkezik - az igazgatóságához be kell jelentenie, illetve be kell szolgáltatnia.

(3) A védett állat, és növényfaj egyedének károsítása, veszélyeztetése vagy jogellenes zavarása esetén az igazgatóság köteles az ilyen magatartás tanúsítóját a tevékenység folytatásából eltiltani. Amennyiben a védett egyed károsító, veszélyeztető, zavaró tevékenységet más hatóság engedélyre alapján végzik, a hatóság az igazgatóság megkérésére az engedélyezési eljárást ismételten lefolytatja, amelybe az igazgatóságot, mint szakhatóságot bevonja. Az eljáró hatóság - amennyiben az nem az igazgatóság - a tevékenység folytatását az eljárás jogerős befejezéséig felfüggeszti.

(4) Védett és rendszeresen hasznosított állatfaj állományának hosszú távú fennntartó hasznosítása érdekében a miniszter évente rendeletben határozza meg az adott faj állományának hasznosítható mennyiségét, a térségi és időbeni határokat, a méretkorlátozást és a hasznosítás során alkalmazandó módszereket és azok korlátait.

A természet védelme és a területi tervezés

53. § (1) A természet védelmével, a biológiai sokféleség megőrzésével kapcsolatos állami feladatok és politikák meghatározása, a természet és táji értékek, természetes élőhelyek, vadon élő növény- és állatfajok, valamint más természeti értékek felmérésének, értékelésének, védelmének és helyreállításának biztosítása, az ezzel kapcsolatos tevékenységek összehangolása érdekében a Nemzeti Környezetvédelmi Program (Kt. 40. §) részét képező Nemzeti Természetvédelmi Alaptervet (a továbbiakban: Alapterv) kell készíteni.

(2) Az Alapterv tartalmazza:

a) az ország természeti területei állapotának általános leírását, a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából jelentős folyamatok, tevékenységek meghatározását

b) a természet értékek és területek megővására vonatkozó általános követelményeket, ágazati és ágazatközi feladatokkal;

c) a védett természeti értékek és területek megővésének, továbbá újabb védett természeti területek létesítésének hosszú és középtávú szempontjait;

d) az ökológiai hálózat és az ökológiai (zöld) folyosók kialakításának és fennntartásának hosszú és középtávú szempontjait;

e) az érzékeny természeti területek, rendszeresen kialakításának és fennntartásának hosszú és középtávú szempontjait;

f) a természet védelmének az a)-e) pontokhoz kapcsolódó legfontosabb feltételekrendszerét, intézkedési elveit;

15. A természet védelmével kapcsolatos tervezési rendszer áttekintése, a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv, egyéb tervek fajtái, a természetvédelmi kezelési tervre vonatkozó szabályok részletes ismertetése (előkészítés, elfogadtatás szabályai, tartalma stb.).

Tv. 53-55. §§

g) a természet védelme kutatás-fejlesztési, oktatási, bemutatói, népszerűsítési feladatainak hosszú és középtávú programját;

h) a természet értékek és területek megőrzését, adagytűzését, nyilvánlítását és értékelését végző rendszerkiegészítések és fenntartásának elveit.

(3) A (2) bekezdés d) és e) pontjában meghatározott a) ökológiai (zöld) folyosó az egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek, érzékeny természeti területek és természet területek között a biológiai kapcsolattal biztosító, vagy ezt elősegítő területeket, területrészeket és területrészeket, valamint az ezeken található élőhelyeket;

b) ökológiai hálózat az egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek, érzékeny természet területek és természeti területek ökológiai (zöld) folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elvezését jelentő; továbbá az a) és b) pontok szerinti területek, valamint az olyan extenzív művelés alatt álló terület, amely a természetvédelmi gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását, ezáltal az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség fenntartását, a tájképi és kulturális értékek megőrzését szolgálja.

(4) A miniszter az Alaprv végrehajtása érdekében, szükség szerint:

- a) regionális,
- b) adott tájra vagy védett természeti területre,
- c) természet értékekre vonatkozó

tervet készíti, készített, illetőleg kezdeményezi annak elkészítését.

(5) A miniszter az Alaprv végrehajtása érdekében a földművelésügyi és vidékfejlesztési, valamint a gazdasági és közlekedési miniszterrel együttes rendelkezés jelfű ki az ökológiai (zöld) folyosókat, és határozza meg az e területekre vonatkozó szabályokat. Az érzékeny természeti területek letelepítésére és fenntartására vonatkozó részletes szabályokat a miniszter a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel együttes rendelkezésben határozza meg.

(6) Ökológiai (zöld) folyosóvá történő kijelölés tényét az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni, a kijelölés feloldását követően a feljegyzést törölni kell. A feljegyzést illetve annak törlését az igazgatóság hivatalból kezdeményezheti.

54. § (1) Területrendezési, területfejlesztési, vízrendezési, megalomációs és a táj jellegét meghatározó egyéb törv. jogszabályokra, módosítására a külön jogszabályok rendelkezéseit megváltoztatja, illetve az igazgatóság bevonásával kerülhet sor.

(2) Ha az (1) bekezdésben meghatározott törvek hatósági eljárás keretében kerülnek előadásra, jóváhagyásukhoz, módosításukhoz az azt megjelölt szervek szakhatósági hozzájárulása szükséges.

(3) Települési külterületet a 7. § (3) bekezdése, valamint a 37. § (5) bekezdése figyelembevételeivel, továbbá az Alaprvvel és a település környezetvédelmi programjával összhangban lehet belterületbe vonni.

(4) Település külterületek belterületbe vonásához az igazgatóság előzetes véleménye szükséges. A külterület bevonásáról szóló önkormányzati rendelet egy elfogadott példányát meg kell küldeni az igazgatóságnak.

55. § (1) A települési önkormányzat - fővárosban a fővárosi önkormányzat - az illetékeségi területén található helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartására tevényt készít. A területek az országos, a regionális tervekkel összhangban kell lennie. A területi települési önkormányzat képviselő-testület, a fővárosban és a megyei jogú városban a közgyűlés (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) rendeleti fogadja el.

(2) A tervek előkészítéséhez az igazgatóság előzetes véleménye szükséges. Az elfogadott önkormányzati természetvédelmi törv. egy példányát meg kell küldeni az igazgatóságnak.

16. A természetvédelmi tevékenység és a gazdálkodás kapcsolata a jogi szabályozás tükrében (táblának, korlátozások elrendelhetősége, természetvédelmi célú támogatás, kártalanítás szabályai, a védett állat kártételére vonatkozó speciális szabályok).

Tv: 68-74. §§

Tulajdonjogi rendelkezések

68. § (1) Kizárólagos állami tulajdonban áll és foglalomképtelen valamennyi barlang.

(2) A védett növény- és állati faj egyede, továbbá a védett ásványi képződmény állami tulajdonban áll.

(3) A 42.4. §-okban, valamint a 74. § (2) bekezdésében meghatározott engedélyekben rendelkezni kell a védett növény- és állati faj vagy a védett ásványi képződmény tulajdonjogiáról.

(4) Az e törvény hatálybalépése előtt jogszabályban leírt gyűjteményekben, így különösen kőzetekben, parkokban, állatkertekben található, védett növény- és állati fajok egyedei, védett ásványi képződmények tulajdonjogára a korábbi rendelkezések az irányadóak.

(5) A barlang kivételével a védett természeti értékek és területek korlátozottan foglalomképesek.

(6) Védett természeti értékek és területek tulajdonjogának változásakor az államot előválasztási jog illeti meg, amelyet az igazgatóság - más jogosultakat megelőzően - jogosult gyakorolni. Hejji jelentőségű védett természeti terület esetében - sorrendben az igazgatóságot követően - a települési önkormányzat is megilletve az előválasztási jog.

(7) Állami tulajdonban álló

a) védett természeti terület elidegenítése - a miniszter egyetértésével, legalább azonos természetvédelmi értékű védett természeti területtel történő cseré, vagy törvényben meghatározott más esettel kivételével - nem lehetséges.

b) védett természeti érték elidegenítésére, a (3) bekezdésben meghatározottakon kívül, kizárólag akkor kerülhet sor, ha az természetvédelmi célokat vagy közérdeket szolgál, és az elidegenítéssel a miniszter egyetért.

Gazdasági és pénzügyi jogi előírások

69. § (1) A központi költségvetés, az elkülönített állami és fejezeti kezelésű pénzalapokkal összhangban

a) támogatja az Alaprvben meghatározott kiemelt természetvédelmi és a nemzetközi kötelezettségvállalásokból adódó feladatok megoldását.

b) támogatja a természetvédelmi szolgálat intézkedéseit. Különösen a természetvédelmi információs rendszer kiépítése és működtetése, a közigazgatási ellenőrzés, és az oktatás, ismeretterjesztés és tudatkomlálás, a kutatás, a társadalmi természetvédelmi tevékenység területén.

(2) A természet védelme céljainak eléréséhez szükséges pénzügyi fedezetet elsősorban a központi költségvetésben és a természet védelméről szóló elkülönített állami és fejezeti kezelésű pénzalapokban, különösen a környezetvédelmi alap céljaitól fejezeti kezelésű előirányzatokból biztosítani.

(3) A védett élő szervezetek, éléközösségek, ásványi képződmények pénzben kifejezett értékét a miniszter rendelkezésben állapítja meg.

70. § A védett természeti terület nevének, jelképeinek, illetve a természetvédelmi jelképek felhasználásáért - a jogosult és a felhasználó közötti polgári jogi szerződésben meghatározottak szerint - a felhasználó díjat köteles fizetni.

Támogatások és kártalanítás

71. § (1) A védett természeti értékek és területek megőrzését állami támogatás nyújtásával, adókedvezmény biztosításával, a természetvédelmi gazdálkodást segítő hitelrendszerrel is támogatni kell.

(2) Támogatást kell biztosítani különösen:

a) a természetvédelmi gazdálkodást folytatóknak,

b) élőhely rekonstrukciót, élőhely kialakítását végzőknek, kivéve, ha az erre irányuló költségek megállapítására szankcióként került sor.

(3) A támogatás esetét, mértékét, feltételét, a kifizetés módját - e törvény keretei között - a kormány rendeletben szabályozza.

(4) A kötelezettségek megartását - a támogatás megfizetésének feltételeként - az igazgatóság rendszeresen, de évente legalább egy alkalommal ellenőrzi.

(4) Az igazgatóság kártalanítást fizet, ha a védett állat faj egyedének kárátétele azért következett be, mert az igazgatóság

a) nem tett eleget az (1) bekezdésben meghatározott, megalapozott kérelmek;

b) indokolatlanul nem engedélyezte használati módszerek alkalmazását vagy a túlszaporodott állomány egyedeinek befogását, gyűjtését;

c) indokolatlanul nem teljesítette a (3) bekezdésben meghatározott kérést.

Más esetben az ingatlan tulajdonosa maga viseli a kárt.

17. A természetvédelmi közgazgatás fejlődésének rövid áttekintése. Az állami szervek (Országgyűlés, Kormány, a természetvédelmi feladatok ellátásáért felelős miniszter és irányítása alá tartozó államigazgatási szervezete) és az önkormányzatok természet védelmével kapcsolatos feladatai- és hatáskörei.

Tv.: 56-59. §§. 61-63. §§

A természetvédelem állami szervezete

56. § A miniszter

a) irányítja a törvényben vagy kormányrendeletben feladatkörébe utalt, a természet védelmével kapcsolatos tevékenységeket;

b) irányítja a természetvédelem területi államigazgatási szerveit;

c) közreműködik a természet védelmére irányuló nem állami kutatók meg szervezésében;

d) gondoskodik a természet védelmével kapcsolatos állami: kutatások tervezéséről, koordinálásáról, az állapotfelmérési és folyamatos információs, megfigyelő és értékelő (monitoring) rendszerek kialakításáról, működtetéséről;

e) irányítja a nemzetközi kötelezettségváltásokból fakadó, a természet védelmével kapcsolatos feladatok végrehajtását;

f) tervek készítését és készítteti a természet védelmével kapcsolatban;

g) az e törvényben és más jogszabályokban meghatározott esetben hatósági jogkört gyakorol;

h) a természet védelme érdekében együttműködik a társadalom önszerveződő csoportjaival, érdekképviseleti szervezeteivel;

i) közreműködik a természet védelmével kapcsolatos oktatási, ismeretterjesztési tevékenységek irányításában, valamint a természetvédelmi ismeretek oktatási tanszabályok illesztésében.

57. § (1) A természetvédelmi igazgatás feladatait e törvény és más jogszabályok rendelkezései alapján a miniszter irányítása alatt álló hivatali szervezet, továbbá az Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőség, az igazgatóság, valamint a jegyző látják el.

(2) Az igazgatóságok feladat- és hatáskörét a Kormány, illetékességi területét a miniszter rendelkezésben állapítja meg.

58. § A természetvédelmi hatósági feladatokat első fokon

a) a települési önkormányzat államigazgatási, hatósági hatáskörébe nem tartozó ügyekben az igazgatóság,

b) a települési önkormányzat államigazgatási, hatósági hatáskörébe tartozó ügyekben a jegyző (az a) és a b) pontok együtt: természetvédelmi hatóság)

látja el.

59. § (1) A természeti értékek és területek, különösen a védett természeti értékek és területek őrzése, megóvása, károsításának megelőzése érdekében - egyenruhával és szolgálati lövegyvel ellátott tagokból álló - Természetvédelmi Őrszolgálat működik valamennyi igazgatóság szervezetében.

72. § (1) A védett természeti területeken természetvédelmi érdekből - az e törvény hatálybalépését követően - elrendelt gazdálkodási korlátozás, illetve tilalom esetén vagy a természetvédelemmel összefüggő megváltoztatásának előírása következtében a tulajdonos vagy - amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi - a jogszerű használat tényleges kárát meg kell téríteni.

(2) Kártalanítási igényt nem kelezhet:

a) védett természeti területen a természeti kár (37. § (3) bekezdésében meghatározott tevékenységgel okozott kár) megelőzése és megakadályozása érdekében jogszerűen előírt korlátozás vagy tilalom;

b) amennyiben a kár bekövetkezett, illetve az (1) bekezdésben és (4) bekezdés első fordulatában meghatározott hatósági határozat meghozatalát a tulajdonos vagy a jogszerű használat jogellenes magatartása eredményezte;

c) amennyiben a kár más forrásból megtrónit;

d) a tulajdonos vagy a jogszerű használat (1) (3) és (4) bekezdésben meghatározott korlátozásból, tilalomból, valamint kötelezettség előírásából származó többletköltséggel az általa igénybe vett támogatásokból megtrónitnak.

(3) Amennyiben az ideiglenes védetté nyilvánítás megváltoztatásának indokolatlansága miatt nem követi végleges védetté nyilvánítás, a tulajdonos vagy - amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi - a jogszerű használat részére az ideiglenes védetté nyilvánításból eredő tényleges kárt meg kell téríteni, ha az ideiglenes védetté nyilvánítást végleges védetté nyilvánítás követi, a teljes időre az (1) bekezdés szerinti kártalanítás.

(4) Ha védett természeti területen kívül elrendelt természetvédelmi célú korlátozás, tilalom, egyéb hatósági kötelezés miatt a tulajdonos vagy - amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi - a jogszerű használat részére az ideiglenes védetté nyilvánításból eredő tényleges kárt meg kell téríteni, ha az ideiglenes védetté nyilvánítást végleges védetté nyilvánítás követi, a teljes időre az (1) bekezdés szerinti kártalanítás.

(5) Az (1), (3) és (4) bekezdés szerinti kártalanítás részletes szabályait - a 72/A. §-ban meghatározott kivétellel - a Kormány rendeletben határozza meg.

72/A. § (1) A természeti értékek fenntartását, illetve a természeti állapot javítását vállaló tulajdonos, illetve jogszerű használat a 72. § (1), (3) és (4) bekezdésében meghatározott kártalanítás és a 71. §-ban meghatározott támogatások kifizetésére kiterjedő szolgáltatási megállapodást köthet az igazgatósággal.

(2) Az (1) bekezdés szerinti szolgáltatási megállapodást a kincstári vagyoni körbe tartozó terület tekintetében a vagyonkezelési szerződést kötő felek köthetik meg.

Felöltségbiztosítás és biztosíték

73. § (1) Az a jogi személy, más szervezet, egyéni vállalkozó vagy mezőgazdasági tevékenységgel életvitelszerűen foglalkozó gazdálkodó, aki védett természeti területen veszélyes anyagot használ, vagy egyébként a természeti érték állagára, állapotára veszélyt jelentő tevékenységet folytat - külön jogszabályban meghatározottak szerint -, köteles biztosítékot adni, vagy felöltségbiztosítást kötni.

(2) A biztosítékadás: kötelezettség és a felöltségbiztosítás részletes szabályait a Kormány rendelkezésben állapítja meg.

Védett állat kártételének megelőzésére, a kártételére vonatkozó szabályok

74. § (1) Védett állat faj egyede kártételének megelőzéséről, illetve csökkentéséről a kártétel elhárítását, megelőzését, illetve használatát a tőle elvárnál módon és mértékben gondoskodik. Ha a kártétel a kötelezett nem képes megelőzni, kérheti az igazgatóság hasonló célra irányuló intézkedését.

(2) Riasztási módszerek alkalmazása, illetve - kivételként - a túlszaporodott állomány egyedeinek befogása vagy gyűjtése csak az igazgatóság engedélyével és felügyeletével végezhető.

(3) Az igazgatóság szükség esetén vagy a tulajdonos, használati kérésére közreműködik a riasztásban, befogásban, gyűjtésben vagy végti azt. Az igazgatóság saját kezdeményezésére esetén az ebből eredő költségeket maga viseli. Ha az igazgatóság beavatkozásával a tulajdonos, használati kérésének tett eleget, a költségek viselésére a köztöltők létrejött megállapodás az irányadó.

(2) A Természevédelmi Örszolgálat tagjainak, valamint az igazgatóság részéről eljáró hatóság személyeiknek a jogait és kötelezettségeit külön törvény határozza meg.

(3) A Kizárólagos védelmi célokat szolgáló és honvédelmi szervek kezelésében álló ingatlanok területére történő belépését - a halaszthatatlan eljárású cselekmények kivételével - a természetvédelmi őrfelügyeletnek engedélyeztetni kell.

(4) Az (1)-(2) bekezdésben meghatározott keretek között a Természevédelmi Örszolgálat, valamint az igazgatóság részéről eljáró hatóságok személyek körére vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg. A Természevédelmi Örszolgálati szolgálati szabályzatát a miniszter rendeletben határozza meg.

Az önkormányzatok természetvédelmi feladatai

61. § (1) A megyei önkormányzat gondoskodik a megye területén található helyi jelentőségű védett természeti területek védelmével kapcsolatos tevékenységek összehangolásáról.

(2) A megyei önkormányzat az (1) bekezdésben meghatározott feladatok érdekében:

a) javaslatot tesz helyi jelentőségű védett természeti területek nyilvántására;
b) a települési önkormányzat felkérésére alapján részt vesz a helyi jelentőségű védett természeti terület nyilvántás előkészítésében;

c) alapszorgat a települési önkormányzatok természetvédelmi tevékenységét.

(3) A megyei önkormányzat a helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartása érdekében a települési önkormányzatokkal megállapodást köthet, vagy társulást hozhat létre.

62. § (1) Törvényben meghatározott esetekben természetvédelmi feladatokat települési önkormányzatok is ellátnak.

(2) A helyi jelentőségű védett természeti terület fenntartásáról, természet állapotaik felméréséről, őrzéséről a védelmi nyilvántató települési önkormányzatok által gondoskodik.

(3) A települési önkormányzat a természet védelmének helyi területi feladatai ellátására az önkormányzat környezetvédelmi alapjában (Kt. 58. §) természetvédelmi célokat szolgáló részi hozhat létre.

63. § (1) A települési - fővárosban a fővárosi - önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati természetvédelmi szolgálatot működtethet.

(2) Az önkormányzati természetvédelmi őrfeladata a helyi jelentőségű védett természeti terület védelme érdekében a külön törvényben és az 59. §-ban meghatározott jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése.

(3) Az (1)-(2) bekezdésben foglalt keretek között az önkormányzat természetvédelmi szolgálat tagjaira vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben határozza meg. Az 59. § (4) bekezdésében meghatározott szolgálati szabályzat hatálya az önkormányzati természetvédelmi őrre is kiterjed.

18. A Természevédelmi Örszolgálatok, az állami természetvédelmi őrfők, valamint a települési önkormányzati természetvédelmi őrfelügyelet, intézkedési jogai és kötelezettségei, az őrfőkre vonatkozó főbb szabályok áttekinthetőség.
T/1. 64-66. §

A nyilvántartás részlete a természet védelmében

64. § (1) A Kt. 54-55. §-ában foglaltakon túl, a természet védelmével kapcsolatos ismereteket valamennyi oktatási intézményben oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részeit képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával - az állami önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával - elő kell segíteni, hogy a társadalom természetvédelmi kultúrája növekedjen.

(2) Az ismeretfejlesztés, oktatás, tudományos kutatás és az idegenforgalom részeként a védett természeti területek látogatásának lehetőségét a bemutatásnak alkalmas területeken és a védettségi értékeivel összhangban biztosítani kell. Ennek érdekében az igazgatóságok oktatási bemutató létesítményeket tartanak fenn.

(3) Minden év május 10-é a Madarak és Fák Napja. E nap megemlékezéseinek, rendezvényeinek a lakosság - különösen az ifjúság - természet védelmére irányó elkötelezettségét kell szolgálatia.

65. § (1) A természet területek és értékek jogellenes károsítása, veszélyeztetése esetén a természet védelme érdekében a természetvédelmi célú társadalmi szervezetek jogosultak fellépni, és

a) állami szervektől, önkormányzatoktól a megfelelő és hatékonyra terjedő intézkedés megfelleltékéni, vagy

b) a védett természeti értékek károsítása, veszélyeztetése ellen perrel indítani.

(2) A (1) bekezdés b) pontja szerinti perben a felperes kérelmét a bíróságot hogy a veszélyeztetést károsítsa!

a) tiltsa el a jogsétnő magatartástól;

b) kötelezze a kármegeelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére.

66. § (1) Az igazgatóságok, önkormányzatok természetvédelmi tevékenységét polgári természetőrök segíthetik.

(2) A polgári természetőr az igazgatóságban meghatározott területen jogosult

a) védett természeti területekre belépni;

b) szolgálati jelvényt és igazolványt használni;

c) természet értékeket veszélyeztető vagy károsító cselekmény elkövető személyt figyelmeztetni a jogellenességre, illetve annak jogkövetkezményeire, valamint távozásra felszólítani;

d) a védett természeti területekről, értékekről, ezekkel kapcsolatos engedélyköteles tevékenységekről tájékoztatást adni.

(3) A polgári természetőrre vonatkozó részletes szabályokat a miniszter rendeletben állapítja meg.

19. A természet védelmi tevékenységek elvégzésére szolgáló rendszert áttekinthetőség. A természet védelmi tevékenységek elvégzésére szolgáló jogi elváltások, valamint a polgári jogi jogintézmények is meretése.
T/1. 73. § 1. §, Ptk. 345-346. § §

Felügyeleti tevékenység és biztosítás

73. § (1) Az a jogi személy, más szervezet, egyéni vállalkozó vagy mezőgazdasági tevékenységgel tevékenységgel tevékenységgel foglalkozó gazdasági szervezet, aki védett természeti területen veszélyes anyagot használ, vagy egyébként a természet értékei ártalmát, állapotát veszélyt jelentő tevékenységet folytat - külön jogszabályban meghatározottak szerinti -, köteles biztosítást adni, vagy felügyeleti tevékenységet adni.

(2) A biztosítékadást kötelezettség és a felügyeleti tevékenységek részletes szabályait a Kormány rendeletben állapítja meg.

Polgári jogi felelősség

81. § (1) Az, aki a természet védelmére vonatkozó jogszabályokat, egyedi hatósági előírásokat megszegve kárt okoz, a kárt a Polgári Törvénykönyv 345-346. §-ában foglalt szabályok szerinti köteles megfizetni.

(2) A természet védelmére vonatkozó jogszabályok megszegésével okozott kár megfizetését a kárt okozó személy köteles megfizetni.

a) a tényleges vagyoni kárt;

b) az elmaradt hasznot;

c) a károkozás felszámolásával kapcsolatban felmerült indokolt költséget;

d) a természet állapot és minőség károsodásából eredő, illetve

e) a társadalom, annak csoportjai vagy az egyének életkörülményeinek romlásában kifejeződő nem vagyoni kárt.

(3) Károkozás esetén elsősorban a természetbeni helyreállítást kell megfizetni, és a kár ebben az esetben - hacsak a helyreállítást nem a károkozó végzi - magában foglalja az eredeti állapot helyreállításának költségeit is.

(4) A (2) bekezdés e) pontja alapján a társadalom vagy csoportjainak életközelményei romlásából fakadó nem vagyoni kár megtérítése iránt keresetet az ügyész indíthat [60. § (2) bekezdés], és a megítélt kártérítést a környezetvédelmi alap célfeladat fejzezeit kezelésü eldírányzatrészeére kell megfizetni.

PTK. A veszélyes üzem működéséből eredő károk

345. § (1) Aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat, köteles az ebből eredő kárt megelőlni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység köten kívül esik. Ezeket a szabályokat kell alkalmazni arra is, aki az emberi környezet veszélyeztető tevékenységével másnak kárt okoz.

(2) Nem kell megfizetni a kárt annyiban, amennyiben a károsult felelősségre magatartásából származott.

(3) A felelősség kizárása vagy korlátozása semmis; ez a tilalom a dologban okozott károkra nem vonatkozik.

(4) A kártérítési követelés három év alatt elévül.

346. § (1) Ha a kárt több személy fokozott veszéllyel járó tevékenységgel közösen okozta, egymásközül viszonyukban a felelősség általános szabályait kell alkalmazni.

(2) Ha a károkozás egyik félnek sem róható fel, de a kár egyikük fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességre vezethető vissza, a kárt ez utóbbi köteles megfizetni.

(3) Ha a kárt mindkét fél fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenesség okozta, továbbá, ha ilyen rendellenesség egyik félnél sem állapítható meg, kártát - felelősség hiányában - mindegyik fél maga viseli.

(4) Az üzemi balesetért való felelősség szabályait külön jogszabályok állapítják meg.

20. A természet védelmét szolgáló közizgazgatási felelősség fajti (szabálysértés, természetvédelmi bírság, végrehajtási bírság), alkalmazási feltételek.

Tv: 75-80. §

Btk. 280. § 283. §

Szabálysértés tv (1999. évi LXIX. tv.) 147. 148. §

Term. véd. bírság: 33/1997. Komm. rendelet

Eljárási rendelkezések

75. § Az e törvény szerinti hatósági eljárásokra az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény rendelkezését az e törvényben foglalt elérésekkel kell alkalmazni.

76. § (1) Az eljárási határidő a természetvédelmi hatósági engedélyezési eljárásokban 90 nap.

(2) A szakhatósági közreműködésre a 39. § (1) bekezdésében meghatározott eljárásokban 30 nap áll rendelkezésre, amely egy alkalommal, további 15 nappal meghosszabbítható.

(3) Ha hatósági engedély iránt kérelem az egész ország területére kiterjedő tevékenységre irányul, az első fokú hatósági engedélyezési jogkört a Miniszterium gyakorolja.

77. § Az igazgatóság, illetve helyi védett természet terület esetén a jegyző, jogszabályban meghatározott előírások teljesítése érdekében az ügyfeleket kötelezheti az eredeti állapot helyreállítására, különösen a károsodott természeti érték és terület, továbbá a védett természeti érték és terület helyreállítására.

78. § (1) Az igazgatóság, illetőleg helyi védett természeti terület esetén a jegyző kötelezheti, felüggesztheti vagy megtilthatja a védett természeti értéket és területet károsító vagy súlyosan veszélyeztető tevékenységeket. A határozat - a védett természeti érték, terület közvetlen vagy súlyos sérelme, illetve veszélyeztetése esetében - a jogorvoslatra tekintet nélkül azonnal végrehajthatóvá nyilvánítható.

(2) A jogellenesen szerezett, bírókban tartott védett természeti értéket - ha az nem áll állami tulajdonban - az igazgatóság határozattal lefoglalja, illetőleg elkobozza. Ha a védett természet

érték állami tulajdonban áll (68. §), akkor azt az igazgatóság lefoglalja és az állam tulajdonosi jogait gyakorló szerv döntéséig gondoskodik a megőzéséről.

(3) Az elkobzott védett természeti értékek csak a miniszter által rendeletben meghatározottak szerinti használatukra fel.

A természeti állapotfelmérés

79. § (1) Ha a jogszabályban meghatározott tevékenység megkezdése környezeti hatásvizsgálat (Kl. 67. §) elvégzéséhez közt, annak részeként természeti állapotfelmérést kell készíteni.

(2) Az állapotfelmérés magában foglalja:

a) az érintett terület természeti értékeinek, azok helyzetének a felmérését

b) a természeti értékeket - beleértve a védett természeti értékeket - jelenlétben befolyásoló, veszélyeztető, károsító tevékenységek bemutatását;

c) a tervezett tevékenységek megvalósítása és a gazdálkodás nyomán a várható változásokat, továbbá a természeti értékek megővését, elkerülhetetlen károsodásuk csökkentésére vonatkozó intézkedéseket is.

Természeti védelmi bírság

80. § (1) Aki tevékenységével vagy mulasztásával

a) a természetvédelmi szolgálat jogszabály, illetve egyedi határozat előírásait megsérti;

b) a védett természeti értéket jogellenesen veszélyeztet, károsítja, elpusztítja, vagy védett természeti terület állapotát, minőségét jogellenesen veszélyeztet, rongálja, abban kárt okoz;

c) a védett természet területét, továbbá birtagot jogellenesen megváltoztatja, átalakítja, illetve azon vagy abban a védelem céljával össze nem egyeztethető tevékenységet folytat;

d) a védett élő szervezet, életközösség élőhelyét, illetőleg életközösséget jelentős mértékben zavarja;

e) a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, hozzájárulásához közt tevékenységet engedély, hozzájárulás nélkül vagy attól eltérően végez

természeti védelmi bírságot köteles fizetni.

(2) A természetvédelmi bírságot az igazgatóság, helyi jelentőségű védett természet terület esetében pedig a jegyző szabja ki. A természetvédelmi bírság adók módjára behajtható köztartozás.

(3) A bírság kiszabása a természetvédelmi hatóságnak az (1) bekezdésben meghatározott cselekményről való tudomásszerzésétől számított 1 éven túl nincs lehetősége. Az elkövetésről számított öt éven túl nem szabható ki bírság, kivéve, ha a cselekmény jogszétlenül állapot fennmarásával járul meg. Ebben az esetben az elévülés mindaddig nem kezdődik meg, amíg a jogszétlenül állapot fennáll.

(4) Ha a természetvédelmi bírságot

a)

b) a jegyző szabta ki [60. § (2) bekezdés], akkor az önkormányzat környezetvédelmi alapja, vagy annak természetvédelmi célokat szolgáló részének [62. § (3) bekezdés] bevétel forrása. Ha a települési önkormányzat nem rendelkezik környezetvédelmi alappal, akkor a b) pontban foglalt bevétel is a központi költségvetés bevételé.

(5) A természetvédelmi bírság nem mentesít a büntetőjogi, a szabálysértési, a kártérítési felelősség, valamint a tevékenység kifizetésére, felüggesztésére, tilására, továbbá a helyreállításra vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.

(6) A természetvédelmi bírság kiszabására vonatkozó eljárás szabályokat, valamint a bírság mértékét és megállapításának módját a Kormány rendeletben állapítja meg.

BTK: Környezetkár osztás

280. § (1) Aki a környezetet vagy a környezet valamely elemét károsítja, illetve jogszabályban vagy hatóság határozatban megállapított kötelezettség megsebzésétől elvonja, vagy a terület tanúsít, amely alk más

érték vagy terület károsolásának, pusztulásának objektív feltételei megváltóultak, de még károsodás vagy pusztulás nem következett be.

(4) Védett élő szervezet, életközösség élőhelyének, élettevékenységének jelenlété zavarása miatt [Tvt. 80. § (1) bek. d) pont] természetvédelmi bírság akkor szabható ki, ha a zavarás a védett élő szervezet, életközösség, érintett élőhelynek állományában, fajösszetételében, élettevékenységében kimutatható kedvezőtlen változást idéz elő. Ha a zavarás a védett élő szervezetek, életközösségek károsodását vagy pusztulását idézi elő, a bírságot a Tvt. 80. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján kell kiszabni.

5. § (1) A természetvédelmi bírság összegének meghatározásakor előbb az alapbírság összegét kell meghatározni, amelynek során figyelembe kell venni:

- a) a jogséto magatartás konkrét veszélyességét vagy károsító hatását;
- b) az ország természetvédelmi helyzetét, illetőleg a térség természet állapotának egészére gyakorolt hatását;
- c) a bekövetkezett kármértékét, a helyreállíthatóság lehetőségét;
- d) azt, hogy az elkövetőt a további, a természet védelméhez fűződő érdekeket séntő magatartásból visszatartsa.

(2) Az alapbírság meghatározását követően az e rendelet alapján előírt módosító tényezők szorzószámmal az alapbírságot meg kell szorozni.

(3) Ha több módosító tényező szorzószámainak alkalmazására is sor kerülhet, a szorzószámokat össze kell adni és az így kapott emelt szorzószámmal kell az alapbírságot megszorozni.

Eljárási szabályok

6. § A természetvédelmi bírság kiszabására irányuló eljárás során az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló, többször módosított 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: *Ae.*), valamint a Tvt. eljárásjogi rendelkezéseit kell alkalmazni.

7. § A természetvédelmi bírságot csak a Tvt. 80. §-ának (3) bekezdésében meghatározott időtartamon belül lehet kiszabni. Ha jogerős másodfokú hatósági határozat illetőleg jogerős bírói ítélet az eljárást természetvédelmi hatóságot új eljárás lefolytatására utasítja, a Tvt. 80. §-ának (3) bekezdése szentet egyéves határidőt, a másodfokú határozat vagy bírói ítélet jogerőre emelkedésétől kell számítani, de öt éven túl ebben az esetben sincs helye bírság kiszabásának.

8. § A természetvédelmi bírság kiszabására irányuló eljárásban az érdemi határozatot az eljárás megindításától számított 90 napon belül kell meghozni.

9. § (1) A természetvédelmi bírság kiszabásáról szóló határozat rendelkező részében rendelkezni kell arról, hogy a természetvédelmi bírságot milyen számlaszámra kell a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül befizetni.

(2) Az (1) bekezdés szentet határozattal egyidejűleg - szükség esetén, és ha ennek a jogszabályi feltételei fennállnak - önálló határozatban kell rendelkezni a veszélyeztető, károsító, zavaró tevékenység korlátozásáról, felfüggesztéséről, megállításáról, továbbá a helyreállítási kötelezettség teljesítéséről.

10. § (1) A jogerősen kiszabott bírság részletekben történő megfizetésének engedélyezése az első fokon eljárást természetvédelmi hatóság jogosult, kizárólag abban az esetben, ha ez a bírság megfizetésénél nem veszélyeztet. Részletfizetés esetén a hátralékos összeget a jegybanki alapkamat teljességgel meg kell fizetni.

(2) A jogerősen kiszabott és be nem fizetett bírságot adók módjára és azokkal egy sorsban kell behajtani.

11. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, rendelkezéseit az 1997. január 1-jét követően indult és jogerősen le nem zárt eljárásokban kell alkalmazni.

ac) tájvédelmi előírások megsértésével okozott veszélyeztetés esetében a területnyagyság alapján, megkezdett hektáronként legfeljebb százezer, károsítás esetében megkezdett hektáronként legfeljebb kétszázszázezer forint

b) védett természeti érték, jogellenes veszélyeztetése esetében legfeljebb a veszélyeztetett védett természeti értékek összegének pénzben kifejezett értéke, károsítása, elpusztítása esetében a károsított, elpusztított védett természeti értékek összegének legfeljebb háromszorosára.

c) védett természeti terület állapotának, minőségének jogellenes veszélyeztetése esetében a veszélyeztetett területnyagyság alapján megkezdett hektáronként legfeljebb kétszázszázezer forint, rongálása, károsítása esetében megkezdett hektáronként legfeljebb ötszázszázezer forint;

d) bármely jogellenes veszélyeztetése esetében legfeljebb ötszázszázezer forint, károsítása, elpusztítása esetében a bármely területének minden megkezdett száz négyzetmétere után legfeljebb kétszázszázezer forint;

e) a védett természeti terület, továbbá bármely jogellenes megváltoztatása, átalakítása esetében a c)-d) pontok károsításra vonatkozó szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a védett természet területén, illetve bármelyben a védelem céljával össze nem egyeztethető és a c)-d) pontok alá nem tartozó tevékenység folytatása esetén legfeljebb ötszázszázezer forint;

f) a védett élő szervezet, életközösség élőhelyének, illetőleg élettevékenységének jelentős mértékű zavarása esetén legfeljebb a zavarással érintett védett élő szervezetek, életközösségek pénzben kifejezett értékének az összege, élőhely esetében pedig a zavarással érintett területnyagyság alapján, megkezdett hektáronként legfeljebb háromszázszázezer forint;

g) a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, hozzájárulásához kötött tevékenység engedély, hozzájárulás nélküli vagy átíró előfőben történő végzése esetén;

ga) védett természeti érték esetében legfeljebb az egyedeik, egyes védett természeti értékek pénzben kifejezett értékének az összege.

gb) bármely területén legfeljebb ötszázszázezer forint.

gc) védett természet terület esetében a területnyagyság alapján megkezdett hektáronként legfeljebb ötszázszázezer forint.

gd) az ideiglenes vagy átmeneti védettség kimondásáról szóló hatósági határozat megsértésével okozott veszélyeztetés esetében a területnyagyság alapján megkezdett hektáronként legfeljebb ötszázszázezer forint;

h) az e)-g) pontokba nem tartozó esetekben legfeljebb százezer forint

(2) Fokozottan védett természet terület, illetve fokozottan védett természeti érték veszélyeztetése, károsítása esetében az alapbírság az (1) bekezdés b)-h) pontjaiban meghatározott mérték kétszerese.

3. § A 2. § alapján meghatározott alapbírságot:

a) a 2. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott veszélyeztetés esetén 1,5-es, ha a veszélyeztetés eredményeként fokozottan védett természeti érték fennmaradása súlyos veszélybe kerül 5-ös

b) a 2. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott zavarás esetén 1,8-es, ha a fokozottan védett élő szervezet vagy életközösség, illetve ezek élőhelyének zavarásával járó együt 5-ös,

c) a 2. §-ban meghatározott károsítás, elpusztítás esetében 5-ös, fokozottan védett élő szervezet tömeges pusztulása esetén, más fokozottan védett természeti érték, illetve fokozottan védett természet terület helyreállíthatatlan károsodása esetén 10-es,

d) ha az elkövetővel szemben - az elkövetéstől számított 5 éven belül - jogerősen természetvédelmi bírságot szabtak ki, valamennyi eset után 2-es szorzószámmal kell megszorozni.

A természetvédelmi bírság kiszabásának módja

4. § (1) A természetvédelmi bírságot a Tvt. 80. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján kell kiszabni, ha a Tvt. 80. §-a (1) bekezdésének a) pontja szentet jogszabály, illetve egyedi határozat előírásának megsértése védett természet értékkel vagy területtel kapcsolatos természetvédelmi hatósági engedélyhez, hozzájáruláshoz vagy bejelentéshez kötött tevékenység engedély, hozzájárulás vagy bejelentés nélküli, illetve engedélytől, bejelentéstől eltérő végzésében nyitvánud meg.

(2) Nem alapozható a természetvédelmi bírság a Tvt. 80. §-a (1) bekezdésének a), illetve e) pontjára, ha az abban szabályozott magatartás a Tvt. 80. §-a (1) bekezdésének b)-d) pontjaiban foglalt kövekezményvel jár.

(3) A Tvt. 80. §-a (1) bekezdésének b) és d) pontjaiban foglalt veszélyeztetés miatt természetvédelmi bírság akkor szabható ki, ha a jogellenes magatartás folytán védett természet